

Būvizstrādājumi

Publicēts: 14.09.2020.

Būvizstrādājumu aprites regulējums

2013. gada 1. jūlijā pilnībā stājās spēkā [Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 9. marta Regula \(ES\) Nr.305/2011](#), ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK (turpmāk – Būvizstrādājumu regula), kas nosaka jaunu būvizstrādājumu aprites regulējumu Eiropas Savienībā. Lai nodrošinātu Būvizstrādājumu regulā noteiktās būvizstrādājumu tirgus uzraudzības prasības, Ministru kabinets 2014.gada 25.martā pieņēma [noteikumus Nr.156 "Būvizstrādājumu tirgus uzraudzības kārtība"](#). Savukārt Būvizstrādājumu regulā noteiktās Eiropas tehniskā novērtējuma sistēmas ieviešanai, 2014.gada 25.februārī Ministru kabinets pieņēma [noteikumus Nr.112 "Noteikumi par Eiropas tehnisko novērtējumu"](#).

Būvizstrādājumu regula paredz vairākus pasākumus, kas vienkāršo CE marķējuma iegūšanu, tādējādi samazinot administratīvo slogu uzņēmumiem, it īpaši mikrouzņēmumiem, kuriem būs vienkāršota iespēja savas produkcijas CE marķēšanai, ja to tirgū laistie būvizstrādājumi nerada bažas par drošumu. Īpaši vienkāršoti pasākumi ir paredzēti attiecībā uz individuāli vai pēc pasūtījuma neindustriālā ražošanas procesā izgatavotiem būvizstrādājumiem.

Būvizstrādājumu regulā tiek dota CE marķējuma konkrētā nozīme, kā arī precīzi noteikti ražotāju, izplatītāju un importētāju pienākumi. Ar saskaņotām tehniskām specifikācijām nosaka testēšanas vai aprēķinu metodes, kuras ir vispiemērotākās, lai novērtētu un pārbaudītu būvizstrādājuma ekspluatācijas īpašību atbilstību saskaņotam standartam vai Eiropas tehniskam novērtējumam. Regula nosaka jaunus un stingrākus pilnvarošanas (notificēšanas) kritērijus iestādēm, kuras kā trešā puse veic deklarēto ekspluatācijas īpašību un šo īpašību noturības pārbaudes un novērtēšanu, kā arī izvirza stingrākus noteikumus tehniskā novērtējuma institūciju (TNI) izvirzīšanai.

Eiropas tehniskais novērtējums

Ar regulu tiek vienkāršots Eiropas tehniskā novērtējuma (ETN), kas aizvieto Eiropas tehniskos apstiprinājumus (ETA), sagatavošanas process. Direktīvā 89/106/EEK noteiktās procedūras ekspluatācijas īpašību novērtējumam attiecībā uz tādu būvizstrādājumu būtiskiem raksturlielumiem, uz kuriem neattiecas saskaņotie standarti, tika vienkāršotas, lai tās būtu pārredzamākas un samazinātu būvizstrādājumu ražotāju izmaksas.

Eiropas novērtējuma dokumenta projekta izstrāde un Eiropas tehniskā novērtējuma izdošana uzticēta dalībvalsts izvirzītām tehniskā novērtējuma iestādēm (TNI). Lai nodrošinātu, ka TNI ir nepieciešamā kompetence uzdevumu veikšanai, Būvizstrādājumu regulā tika noteiktas prasības TNI.

Saskaņā ar [Ministru kabineta 2014.gada 25.februāra noteikumiem Nr.112 "Noteikumi par Eiropas tehnisko novērtējumu"](#) juridiskā persona, kas pretendē izdot Eiropas tehniskos novērtējumus Latvijā, iesniedz sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs" struktūrvienībā – Latvijas Nacionālajā akreditācijas birojā noteiktas formas iesniegumu, pievienojot dokumentus, kas apliecina pretendenta atbilstību Būvizstrādājumu regulā TNI noteiktajām prasībām. Pretendents, kuram tiks piešķirta akreditācija, tiks uzskatīts par Latvijā apstiprinātu tehniskā novērtējuma institūciju Būvizstrādājumu regulas izpratnē. Ekonomikas ministrija informāciju par tehniskā novērtējuma institūciju paziņos citām Eiropas Ekonomikas zonas

dalībvalstīm un Eiropas Komisijai.

Būvizstrādājumu tirgus uzraudzība

[Patērētāju tiesību aizsardzības centrs](#) saskaņā ar [Ministru kabineta 2014.gada 25.marta noteikumiem Nr.156 "Būvizstrādājumu tirgus uzraudzības kārtība"](#) noteikto kārtību veic būvizstrādājumu tirgus uzraudzību, pārbaudot būvizstrādājumu atbilstību prasībām, kas attiecīgajiem būvizstrādājumiem noteiktas normatīvajos aktos, un ražotāja deklarētajām ekspluatācijas īpašībām. PTAC veic būvizstrādājumu tirgus uzraudzību saskaņā ar Būvizstrādājumu regulu un Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 9.jūlija Regulu (EK) Nr. 765/2008, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību.

Lai veiktu būvizstrādājumu tirgus uzraudzību, PTAC ir tiesības:

pieprasīt un bez maksas saņemt informāciju un dokumentus (tai skaitā tehnisko dokumentāciju, ekspluatācijas īpašību deklarāciju, tipa pārbaudes sertifikātu, testēšanas pārskatus);

pieprasīt un bez maksas saņemt būvizstrādājumu paraugus, veikt paraugu pārbaudes uz vietas (priekštestēšanu), tai skaitā atverot iepakojumu un veicot parauga testēšanu, kā arī organizēt laboratorisku vai cita veida ekspertīzi, lai noteiktu būvizstrādājuma atbilstību noteiktajām prasībām;

uz laiku, kas nepieciešams, lai novērtētu būvizstrādājumu atbilstību normatīvo aktu prasībām vai deklarētajām ekspluatācijas īpašībām, pārbaudītu un ekspertīzi veikšanai, kā arī līdz galējā lēmuma pieņemšanai aizliegt vai apturēt būvizstrādājumu laišanu tirgū vai piedāvāšanu tirgū;

sniegt norādījumus attiecīgajam uzņēmējam regulas (ES) Nr. 305/2011 2.panta 18.punkta izpratnē (turpmāk – uzņēmējs) par nepieciešamajām darbībām neatbilstību novēršanai pēc pārbaudītu veikšanas;

apmeklēt būvlaukumus;

pieprasīt un saņemt no paziņotajām institūcijām informāciju, kas saistīta ar ekspertējama būvizstrādājuma atbilstības novērtēšanu.

Administratīvā sloga samazināšana testēšanas jomā

Lai samazinātu mikrouzņēmumu izmaksas, kas saistītas ar to ražoto būvizstrādājumu laišanu tirgū, tiek ieviestas ekspluatācijas īpašību novērtējuma vienkāršotas procedūras gadījumos, kad attiecīgais izstrādājums nerada nopietnas bažas par drošumu, vienlaikus atbilstot jebkādas izcelsmes piemērojamām prasībām neatkarīgi no minēto prasību izcelsmes. Uzņēmumiem, kas piemēro minētās vienkāršotās procedūras, jāpierāda, ka tie atbilst mikrouzņēmuma statusam. Turklāt tiem jāievēro ekspluatācijas īpašību noturības novērtējumā piemērojamās procedūras, ko paredz uzņēmumu ražoto izstrādājumu saskaņotajās tehniskajās specifikācijās.

Lai izvairītos no testu atkārtotas veikšanas, tiek ļauts būvizstrādājumu ražotājam izmantot trešās puses veikto testu rezultātus.

Būvizstrādājumu informācijas punkti

Lai uzņēmumi, un jo īpaši MVU, varētu apkopot uzticamu un precīzu informāciju par tiesību aktiem, kuri ir spēkā dalībvalstī, kuras tirgū tie gatavojas laist vai darīt pieejamus savus būvizstrādājumus, dalībvalstīs šai nolūkā ir izveidoti būvizstrādājumu informācijas punkti.

Lai veicinātu preču brīvu apriti, būvizstrādājumu informācijas punktiem jāsniedz informācija par noteikumiem, kuru mērķis ir izpildīt pamatprasības būvēm, kas piemērojamas katra būvizstrādājuma paredzētajam izmantojumam katras dalībvalsts teritorijā.

CE zīme

Atbilstīgi Būvizstrādājumu regulai CE zīmi uzliek visiem būvizstrādājumiem, kuriem saskaņā ar šo regulu ražotājs ir izstrādājis ekspluatācijas īpašību deklarāciju. Ja ekspluatācijas īpašību deklarācija būvizstrādājumam nav izstrādāta, CE zīme netiek uzlikta.

Uzliekot būvizstrādājumiem CE zīmi, ražotājs uzņemas atbildību par šo izstrādājumu atbilstību deklarētajām ekspluatācijas īpašībām.

CE zīme ir vienīgā zīme par būvizstrādājuma atbilstību deklarētajām ekspluatācijas īpašībām un piemērojamajām prasībām saistībā ar Eiropas Savienības saskaņošanas tiesību aktiem.

Ekspluatācijas īpašību deklarācija

Laižot tirgū būvizstrādājumus, uz kuriem attiecas saskaņots standarts vai kuriem izdots Eiropas tehniskais novērtējums, ražotājs izstrādā un pievieno ekspluatācijas īpašību deklarāciju attiecībā uz būvizstrādājuma būtiskiem raksturlielumiem saskaņā ar attiecīgajām saskaņotajām tehniskajām specifikācijām.

Atbilstoši Būvizstrādājumu regulā noteiktai kārtībai saskaņoto standartu saraksts tiek publicēts Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī. Pašlaik aktuālākais ir [2018.gada 9.martā Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī publicētais standartu saraksts](#).

<https://www.em.gov.lv/lv/buvizstradajumi>